

Pericopa Bešalah - Miryam Hanevia, femeia - profet [anul 5779]

”Și Miryam profetesa, sora lui Aron, a luat tamburina în mâna ei și toate imediat după aceea femeile au ieșit după ea cu tamburine și dansând. Și Miryam le-a răspuns: „cântați-I lui Adonai că s-a înălțat, a aruncat în mare caii și călăreții lor” (Exod 15:20-21).

Fragmentul acesta, care ne povestește despre cântecul lui Miryam după retragerea mării, nu a captat prea mult interesul comentatorilor clasici. Ulterior, analizele altor interpreți au permis, între altele, să descoperim în aceste versete dovezi despre activitatea și comportamentul independent al femeilor în perioada Tanachului.

În versetul de mai sus Miryam apare pentru prima oară cu numele ei adevărat. La începutul cărții „Exod”, în povestea despre nașterea lui Moșe, apare o fugitivă aluzie la Miryam sora lui Moise, dar Toraua preferă să lase în obscuritate detalii despre identitatea membrilor de familie (tata, mama și sora) din cauză că, în vremea aceea, tot ce era legat de Exod reprezenta un fapt clandestin, secret. Doar în cartea „Numeri” avem o descriere completă a acestei familii (26:58-59).

Din cauză că numele ei este amintit pentru prima oară aici, după Șirat Hayam (cântecul mării), se adaugă lângă numele ei și înrudirea, ”sora lui Aharon”. Însă ceea ce este impresionant este încă o adăugare la nume și anume denumirea de profetesa. Până acum acest titlu i-a fost dat doar lui Avraham, ”că profet este” (Geneza 20:7). Dar, iată, aici titlul este atribuit pentru prima oară unei femei.

Totuși, atribuirea acestui titlu lui Miryam ridică, la rândul ei, întrebări și în primul rând prin ce apare puterea ei de a profeti? Hazal, înțelepții, găsesc asta în fapte care s-au petrecut înaintea nașterii lui Moșe, și anume că ea ar fi spus tatălui ei ”la sfârșit vei avea un băiat care va salva poporul evreu din Egipt” (Midraș Mechilta, Bešalah). Viziunea asta l-a convins pe Amram, tatăl, să-și reia viața conjugală în ciuda amenințărilor de existență. În Tora nu avem nici o indicație despre așa ceva, în afara spuselor lui Miryam însuși, cum că HAȘEM a vorbit și cu ea și cu Aharon așa cum a vorbit și cu Moșe: ”Oare numai cu Moșe a vorbit Adonai, doar și cu noi a vorbit ?” (Numeri 12:2). De aici devine cât se poate de clar că Miryam avea capacități profetice care nu ne sunt povestite în Tora. Ca dovadă, descoperim cu diferite ocazii contribuțiile ei la conducerea poporului în perioada ieșirii din Egipt. Vom aminti doar două cazuri:

1. Miryam a fost pedepsită fiindcă a vorbit urât de Moșe fiind contaminată cu lepră. Toraua scoate în evidență că poporul îi este fidel acestei mari conducătoare și nu înaintea în pustiu până când Miryam n-a putut să meargă și ea: ”Și Miryam a fost închisă în afară de tabără șapte zile și poporul nu a mers până când Miryam nu li s-a alăturat” (Numeri 12:15).
2. După o tradiție foarte veche pe care o găsim și în Toraua scrisă și în Toraua orală, Miryam este una din cei trei conducători ai poporului la ieșirea din Egipt și ai marșului în pustiu: ”Pentru că te-am scos din țara Egiptului și te-am răscumpărat din casa robilor și am trimis înaintea ta pe Moise, Aharon și Miryam” (Mica 6:4); ”Treie conducători buni a avut Israel și anume: Moșe, Aharon și Miryam (Talmud Bavli, Taanit 9:a).

Noi nu știm datorită căror fapte a ajuns Miryam la această poziție înaltă în afară de contribuția ei "anonimă" la nașterea lui Moise și participarea la "revolta" împotriva lui Moșe. Nu s-a spus un cuvânt în Tora despre trăsăturile ei de lider în afară textului analizat de noi chiar la începutul articolului, cu cântecul mării în care ni se spun câteva cuvinte despre aceste trăsături ale ei printre celelalte femei. Dar textul ascunde niște explicații mai profunde.

Toraua ne arată în primul rând caracterul ei de inițitoare: "Miryam ...a luat tamburina în mână". Midrașul Lekah Tov la Exod ne spune că ceea ce este important este cine are inițiativa. Ori, cea care reușește să le entuziasmeze pe femeile care au ieșit după ea cu tamburine și dansuri este nimeni alta decât Myriam.. Scriptura accentuează că "toate femeile" au ieșit după ea, cu toate că midrașul spune că numai cele care erau potrivite la profetie au ieșit.

Și alegerea textului care s-a cântat a fost făcută de Miryam: "Cântați-I lui Adonai că s-a înălțat, a aruncat în mare caii și călăreții lor" (Șmot/Exod 15:20-21). Se pare că Miryam repetă cuvintele spuse la început de fratele ei, Moise. Dar nu este așa. Este o mare diferență între ce au cântat cei doi. Moșe a început la singular: "Voi cânta lui Adonai că S-a înălțat de tot" (Exod 15:1), în timp ce Miryam se adresează femeilor la plural și în mod imperativ și le cheamă să participe la această experiență de credință "cântați-I lui Adonai".

S-ar putea să fie aici o aluzie la stiluri diferite de conducere. În timp ce Moșe se închide și își consacră timpul dialogului cu Kadoș Baruch Hu, Miryam iese în public și se comportă ca un adevărat lider. [Miryam este primul personaj feminin din Tanach care se comportă ca o femeie de stat](#). Despre viața ei personală nu ni se spune nimic în Tora. În această privință ea seamănă cu fratele ei, Aharon, care, grație rolului lui de cohen (preot), dar și firii lui, este perceput în tradiția evreiască ca un om popular și care are grijă de compatrioții lui, un om al păcii. Poate din cauza asta supranumele de „Miryam - sora lui Aron” vine să accentueze caracterul ei de lider pragmatic și înțelept, care decide să îl urmeze pe fratele ei, Aron.